

Efter flere år på gaden er Per nu flyttet ind på et værelse på et herberg, mens han venter på at få sin egen lejlighed.

Per sov på gaden i tre år

Da Per var midt i 60'erne, kastede en voldsom depression ham ud i et liv som hjemløs i Københavns gader. I en periode med flaskepant som sin eneste indtægt.

Af Eva Frydensberg Holm Foto Ulrik Jantzen

En seng. Et bord. En stol. En reol. Et lille køleskab. Det er sparsomt møbleret det cirka 15 kvadratmeter store værelse på herberget på Amager. Men for 72-årige Per er der det, han har brug for.

”Det er jo ikke et hjem. Det er et værested, et midlertidigt opholdssted. Det forventes, at jeg er aktiv bologsøgende. Men indtil jeg får en lejlighed, kan jeg være der. Jeg kan låse min dør, jeg kan trække en ren dyne over mig om natten, og jeg kan gå og komme, som det passer mig.”

Det er tre år siden, at Per flyttede ind på herberget. Inden da havde han levet tre år på gaden.

Spoler vi tiden tilbage, var der intet, der pegede på, at Per skulle komme til

at tilbringe tre år af sit liv som hjemløs i de københavnske gader. Han havde lejlighed og job, og levede det, han selv betegner som et normalt liv.

Som ung tog han en studentereksamen og begyndte også at læse videre. Men efter et års tid fristede et job med fast indtægt. Og det ene job tog det andet. Faktisk lige indtil han var midt i 60'erne og blev ramt af den voldsomme depression, der først sendte ham ud i et selvmordsforsøg – og siden i et liv som hjemløs.

”I dag har jeg fundet redskaber til at håndtere sorte tanker, men det havde jeg ikke dengang. Jeg tror ikke, der er nogen, der ved, hvordan de reagerer, når de rammes af en psykisk lidelse, ikke før de har prøvet det,” siger Per.

Han er mødt op på Nørreport kl 14.30, præcist som aftalt, iført et par jeans og en brun rulamsfrakke. Håret er gråt, næsten hvidt, kortklippet. Smilet er venligt.

En plan for dagen

Egentlig er det no-go at spørge en hjemløs, hvorfor han er endt på gaden. Det fortæller Per altid, når han som guide for Gadens Stemmer viser rundt i København og fortæller om livet som hjemløs. Det kan, som han udtrykker det, åbne op for et rent helvede. Men han mener, at hans historie er vigtig. Derfor har han sagt ja til at lukke lidt op for posen.

Vi er på vej ned ad Købmagergade. Den gade, der gennem flere år, var

ramme om Pers liv. Han hilser på et par kendte ansigter og fortæller, at det, der fik ham igennem årene på gaden, var, at han holdt sig fra misbrug, og at han formåede at skabe et liv med struktur og rutiner.

”Jeg så folk, der så snart de havde penge, brugte dem alle på øl. Så går det galt. I den første tid på gaden var jeg selvfølgelig ikke i stand til andet end at overleve, men efterhånden som jeg fik styr på de negative tanker og begyndte at se fremad, lagde jeg en plan for min dag. Det skulle være så meget hverdag som muligt.”

I den tid, hvor Per lå ved Rundetårn var det blandt andet morgenkaffen med jord-og betonarbejderne, de kilometer lange gåture, avislæsning

og en daglig sludder med en af medarbejderne i Domkirken, der bidrog til at skabe hverdag. Og så var der indsamlingen af flasker, som var helt nødvendigt at have en plan for. Gennem et år var det nemlig hans eneste indtægt.

”Et af problemerne, når du bor på gaden, er at komme online. Hvis du ikke kan det – og myndighederne ikke kan finde dig, bliver du erklæret forsvundet – og så stopper udbetaling Danmark. Det skete for mig, og så var der kun pengene fra de flasker, jeg samlede. Jeg tog også gerne imod mad, hvis nogen tilbød, men jeg tiggede aldrig,” fortæller Per og forklarer, hvordan han blev bedre og bedre til at finde de rette ruter og bedste tids-

punkter for at samle flasker. Særligt fredag og lørdag nat var gode, så der gik han to gange.

Han mindes en nat, hvor han netop havde samlet en hel pose flasker. Der var for cirka 30 kroner. Præcis nok til at stille sulten næste morgen.

”Jeg lå og blundede ved Rundetårn under et dække, jeg havde fået af jord-og betonarbejderne. Man sover aldrig helt, når man bor på gaden. Lige pludselig ser jeg én, der er ved at løbe med mine flasker. Jeg fik fat i ham. Men hold op, hvor var jeg vred. Det var jo alt, hvad jeg ejede, han var ved at stikke af med,” siger Per. Han fortæller, at det er dyrt at leve på gaden. Man kan ikke gemme maden. Det har han prøvet, men rotterne tog den. ▶

► Med hjælp fra en gademedarbejder fik Per sat gang i udbetalingen af pensionen igen.

”Hun fortalte mig, at jeg for at få min pension, skulle tage ind på borgerservice hver anden måned, så de kunne se, at jeg var i live. Det havde jeg aldrig selv fundet ud af. Når man har levet et normalt liv – og pludselig ender på gaden, ved man ikke den slags. Og samtidig er det svært at spørge om hjælp. Det er det nok for mange ældre, men som hjemløs er det endnu sværere, fordi man er flov og skamfuld over sin situation.”

Vi har sat os på Pers stamcafé i indre by. Han kan godt lide at gå ud engang imellem. Det gjorde han også, da han var hjemløs. I sin rygsæk havde han altid et ekstra sæt tøj. Når han havde sparet lidt penge op, tog

han det på, satte han sig på en fortorvscafé og bestilte en fadøl.

”Det gav mig en følelse af at være normal for en tid,” forklarer han.

Gåture holder mørket væk

De lange gåture er noget af det, Per har taget med sig til det liv, han i dag lever med base på herberget på Amager. Det holder depressionens mørke væk, har han fundet ud af.

Som guide hos Gadens stemmer fire-fem gange om ugen i højsæsonen får han lagt en del kilometer bag sig. Når der er mindre travlt, går han ture i Dyrehaven, på Amagerfælled og andre naturskønne områder. Præcist som han altid har tænkt, han ville, når han blev pensionist.

Han spekulerer ikke længere så meget over, hvad der bragte ham ud i

en depression. Han er blevet god til at kigge fremad, og lige nu er næste mål at få sin egen lejlighed.

”Man siger, at det tager minimum otte år i København. Og lidt kortere uden for byen. Jeg har været skrevet op i fire. Og jeg har også sparet op til et depositum. Det begyndte jeg på, da jeg stadig var på gaden – og igen fik ubetalt min pension,” fortæller Per.

Vi er ude på gaden igen. Vi skal til at tage afsked. Per skal tilbage på herberget, hvor den i aften står på Champions League i tv-stuen med nogle af de andre beboere.

”Husk at skrive, at det kan ske for alle. Jeg ved godt, at man ikke tror, det. Det gjorde jeg heller ikke,” siger Per, inden han går. ■

OM hjemløse

Man er hjemløs, hvis man ikke disponerer over egen bolig eller værelse, men er henvist til midlertidige boalternativer. Det kan være, at man bor uden kontrakt hos slægtninge, venner eller bekendte. Man er også hjemløs, hvis man står uden opholdssted for den kommende nat.

Funktionel hjemløshed

Man er funktionel hjemløs, hvis man befinder sig i hjemløshedens grænseområde, oftest fordi man har en bolig, som man kortere eller længere perioder ikke magter at benytte. Funktionelle hjemløse tælles med i statistikken i de perioder, de ikke opholder sig i deres eget hjem.

Hjemløse i tal

I 2019 viste en kortlægning, at cirka 6400 borgere i Danmark var hjemløse. Tallet er cirka det samme som i den forrige kortlægning i 2017. Dog er der færre unge, mens tallet for de ældre er stigende. I 2019 var otte procent af de hjemløse i Danmark over 60 år.

Kilder: Socialstyrelsen og VIVE

Storbyens parker huser ældre, der ikke magter at være hjemme

Flere hundrede ældre lever deres liv i storbyens parker, på værtshuse og på væresteder. De fleste af dem har et hjem, men kan ikke holde ud at være der, fortæller antropolog

Af Eva Frydensberg Holm

De udtrådte sko. Netto-posen, der er tilpas slidt. Den lidt drivende gang.

Antropolog Jon Dag Rasmussen spotter straks de små tegn, der kendetegner ældre mennesker, der af den ene eller den anden grund lever deres liv uden for deres hjem. På væresteder, på gadehjørner, i parker, på værtshuse eller i baglokalet hos den lokale marskandiser.

I forbindelse med sin ph.d. fulgte Jon Dag Rasmussen i fire år omkring 100 af de ældre københavnere, altovervejende mænd, der tilbringer størstedelen af deres liv disse steder

”Mange af dem har levet et helt ’normalt liv’, men så er der sket noget. Måske er konen gået bort og har efterladt for mange minder og tomhed i lejligheden, eller andre voldsomme begivenheder har vendt op og ned på deres tilværelse. De fleste af dem har en bolig, men kan af den ene eller den anden grund ikke være der. For rigtig mange er livet på gader og stræder startet i sen alder,” fortæller Jon Dag Rasmussen.

Altid på vej

Et af de fællestræk, Jon Dag Rasmussen hurtigt bemærkede hos de ældre på gaden, var deres enorme styrke og livsduelighed.

”Det er mennesker, der har mistet fodfæste. Deres vanter rammer og rutiner er forsvundet – og oftest også deres kontakt til venner og familie, men de har det på trods formålet at bringe sig selv på fode og skabe en hverdagsstruktur på gaden. Det er krævende. Du skal identificere steder, der er rare at være, du skal opbygge helt nye relationer, og du skal kunne navigere i uformelle systemer.”

Netop strukturen, fandt Jon Dag Rasmussen ud af, var afgørende for at kunne fungere på gaden. De fleste af de ældre, han mødte, havde helt faste rutiner for deres dag.

Måske startede den med to rundstykker på et bestemt værested. Herfra gik turen til et udvalgt gadehjørne eller et værtshus med kendte ansigter. Og så sidst på dagen stod den måske på et varmt måltid mad på et andet værested.

”De kom altid fra et sted og var på vej et sted hen. Nogle af stederne var meget tydelige sociale institutioner, mens andre var mere uformelle,” siger Jon Dag Rasmussen og fortæller om en marskandiser, han stødte på under sin research.

”Butikken var for længst ophørt med sit oprindelige formål. Der lå bunker af gamle ting og nede for enden af lokalet ved et massivt træbord sad ejeren. Han havde altid en pose øl med, når han åbnede. Og så sad der ellers et galleri af mennesker. Nogle gange fem, nogle gange syv. Det er et godt eksempel på et samlingssted under radaren. Ingen andre end de indviede kendte til stedets eksistens.”

Sundhedshjælp til et sky folkefærd

Har man ikke som Jon Dag Rasmussen et trænet blik for de ældre på gaden, kan de være svære at få øje på. De er et sky folkefærd, der helst ikke vil opdages. Og slet ikke af repræsentanter fra det formelle samfund.

”En del af dem har dårlige erfaringer med ’systemet’ og prøver at navigere uden om. For mig tog det måneder at gå for at være forskeren fra universitetet til at skabe en tillidsfuld relation,” siger Jon Dag Rasmussen.

Særligt når man er ældre og i stigende grad har brug for hjælp, kan den manglende tillid til systemet blive en udfordring. Jon Dag Rasmussen ser en stor samfundsudfordring i forhold til at stille den rette sundhedshjælp, fysisk som psykisk, til rådighed for denne gruppe.

”Det er nødt til at ske på en måde, hvor man møder dem der, hvor de er – og stille og roligt kan etablere tryghed.” ■